

Protokół posiedzenia Komisji Edukacji, Kultury i Sportu

Rady Miasta Gliwice kadencji 2018-2023, przedłużonej do 30.04.2024 r.
w dniu 7 listopada 2023 r., godz. 15.30

Przewodnicząca Komisji Krystyna Sowa otworzyła posiedzenie Komisji, powitała gości oraz radnych i zaproponowała przyjęcie następującego porządku obrad:

- 1) Jakość kształcenia w gliwickich szkołach niepublicznych.**
- 2) Projekt modernizacji Radiostacji Gliwice – dyskusja.**
- 3) Sprawy bieżące.**

Nie zgłoszono uwag do zaproponowanego porządku obrad.

W posiedzeniu udział wzięli: Naczelnik Wydziału Kultury i Sportu Stella Zaborowska-Nawrath, Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk, Dyrektor Muzeum w Gliwicach Beata Badura-Wituła, Kierownik ds. administracyjnych Radiostacji Gliwice Ewa Wosz, właściciel pracowni projektowej Nizio Design International [REDACTED] architekt pracowni projektowej Nizio Design International [REDACTED], pracownik Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach [REDACTED], prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice [REDACTED], członek Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice [REDACTED] oraz mieszkanki miasta [REDACTED] oraz [REDACTED].

Ad 1) Jakość kształcenia w gliwickich szkołach niepublicznych.

Przewodnicząca Komisji Krystyna Sowa przypomniała, że na tę część posiedzenia został zaproszony Śląski Kurator Oświaty. W dniu dzisiejszym wpłynęło pismo (w aktach sprawy **BR.0012.16.19.2023**) z informacją dotyczącą sprawowanego nadzoru pedagogicznego w szkołach niepublicznych. W związku z powyższym **Przewodnicząca Komisji Krystyna Sowa** zaproponowała przyjęcie przedstawionej informacji do wiadomości.

Komisja przyjęła pismo Śląskiego Kuratora Oświaty do wiadomości.

Ad 2) Projekt modernizacji Radiostacji Gliwice – dyskusja.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk przypomniał, że proces inwestycyjny związany z modernizacją Radiostacji Gliwice rozpoczął się w 2017 r., we współpracy z pracownią architektoniczną [REDACTED], która przeprowadziła całościową inwentaryzację budynków objętych zakresem planowanej inwestycji. W tym czasie prowadzone były także wszelkiego rodzaju badania i analizy konserwatorskie, oraz opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego, tak aby w 2019 r., przy udziale historyków dr [REDACTED], dr [REDACTED], rozpocząć prace nad scenariuszem wystawy stałej. Po przeprowadzeniu wcześniejszych rozmów z katowickim oddziałem SARP zrezygnowano – z istotnych powodów – z przeprowadzenia konkursu i w 2020 r. ogłoszono przetarg nieograniczony na wykonanie projektu modernizacji Radiostacji Gliwice, w którym udział wzięły dwie firmy. Wybrana została oferta korzystniejsza finansowo, złożona przez pracownię architektoniczną Nizio Design International. Jednocześnie zintensyfikowano prace nad scenariuszem wystawy, przeprowadzając liczne, w kraju i za granicą, kwerendy archiwalne. Za całość prac i ich koordynację odpowiadał zespół kierowany przez Grzegorza Krawczyka, w którego skład wchodził: [REDACTED]. W 2023 r. koncepcja projektowa została ukończona i zaprezentowana m.in. członkom Komisji Edukacji, Kultury i Sportu, kierownictwu miasta oraz udostępniona mediom lokalnym i

regionalnym. Warty podkreślenia jest, iż w pracach projektowych sumarycznie brało czynny udział kilkanaście osób, specjalistów z różnorodnych branż: architektów, historyków, konserwatorów, archiwistów, informatyków, radiowców, historyków sztuki, edukatorów, projektantów branżowych z rozmaitych dziedzin. Przez owe lata nikt się tym przedsięwzięciem, poza nimi, nie interesował, nie wnosił uwag, nie wykazywał inicjatywy do rozmowy itp. W czerwcu bieżącego roku Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków (ŚWKZ) wydał pozwolenie na wykonanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Jednak tuż po nim, ni stąd, ni zowąd, Stowarzyszenie Miasto Ogród Gliwice, posiłkując się negatywną, lecz niewiążącą opinią Narodowego Instytutu Dziedzictwa, wnioskowało o unieważnienie decyzji ŚWKZ, mimo apeli i prośby dyrektora muzeum. Aktualnie trwa oczekiwanie na decyzję Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, do którego sprawa została odesłana przez Generalnego Konserwatora Zabytków w Polsce do ponownego rozpatrzenia. Skutkiem podjętego przez Stowarzyszenie działania była utracona szansa, czyli zablokowanie możliwości złożenia przez Muzeum wniosku o dofinansowanie projektu w pierwszej turze konkursu programu FEniKS oraz dokonanie ostatecznego rozliczenia finansowego z pracownią architektoniczną, która ukończyła prace projektowe zgodnie z wytycznymi Muzeum zawartymi w umowie i przedstawianymi na bieżąco w trakcie licznych narad roboczych.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice przekazała, że jest naukowcem, pracownikiem Politechniki Śląskiej, prowadzi Studium Konserwacji Zabytków. Stowarzyszenie Miasto Ogród Gliwice jest merytorycznie przygotowane do zabrania głosu w sprawie wielkiego zabytku, pomnika historii, jakim jest Radiostacja Gliwice. Obiekt ten ma szansę, aby zostać wpisanym na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Jednocześnie Stowarzyszenie posiada kompetencje, aby być członkiem postępowania w procesie odwoławczym dotyczącym projektu modernizacji Radiostacji Gliwice. Radiostacja Gliwice od 2012 r. znajduje się na drodze, aby zostać wpisaną na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Ówczesny Prezydent Miasta wszczął procedurę wpisania Radiostacji Gliwice na listę pomników historii, wpis dokonał Prezydent RP. Takie obiekty muszą charakteryzować się przede wszystkim dwiema cechami: autentycznością oraz integralnością. Pomnikiem historii jest cały zespół budynków znajdujących się przy Radiostacji Gliwice, nie tylko sam maszt. Od 2023 r. Radiostacja Gliwice znajduje się na tzw. narodowej liście informacyjnej, a jest to pierwszy krok do wpisania na listę UNESCO. Zaproponowany projekt modernizacji uniemożliwia takie działanie. Wprowadza on nowoczesność, kosztem autentyczności obiektu. Projekt powinien w jak największym stopniu zachować substancję historyczną, wygląd zewnętrzny obiektu, a ewentualne propozycje zmian muszą być konsultowane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jednak w tym przypadku działał on pod przymusem negocjacyjnym. Opinie specjalistów oraz Narodowego Instytutu Dziedzictwa zostały pominięte. Odwołanie od decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wstrzymało proces ubiegania się o środki finansowe, jednak nie tylko o to powinno chodzić. To wszystko jest mniej ważne, istotne jest wpisanie obiektu na listę dziedzictwa narodowego UNESCO, także w kontekście promocji miasta Gliwice. Wymaganiem niezbędnymi do wpisu jest autentyczność oraz integralność. Aktualnie Radiostacja Gliwice jest obiektem autentycznym, po realizacji projektu stanie się sztucznym, imitacją. Dopuszczalna jest tylko rekonstrukcja, bez celu koniunkturalnego. Dodatkowo powinny się także odbyć konsultacje społeczne, jest to obiekt pierwszej klasy, w takich przypadkach zaleca się publikację planu projektu dla szerokiego grona odbiorców. Przygotowanie projektu powinno być oparte o partycypację społeczną. W 2018 r. Radiostacja Gliwice została otoczona obiektami handlowymi, a już wtedy były plany wpisania jej na listę UNESCO oraz adaptacji tego oddziału Muzeum w Gliwicach. Nie odbyła się debata nad przyszłością tego obiektu zabytkowego, zorganizowany został przetarg nieograniczony na przygotowanie projektu, jednak nigdzie o tym nie było słyhać. Wojewódzki Konserwator Zabytków nie wiedział, co zrobić z tym projektem, poprosił więc Narodowy Instytut Dziedzictwa o opinię. Statutowym zadaniem tego podmiotu jest monitorowanie pomników historii oraz obiektów z listy światowego dziedzictwa UNESCO. Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał pierwszą opinię, zwracając uwagę, że funkcja powinna być dostosowana do zabytku, a nie na odwrót. Odbyło się więc spotkanie przedstawicieli Muzeum w Gliwicach, Wojewódzkiego i Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz projektantów. Po tym

spotkaniu Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał opinię pozytywną do przedstawionego projektu (zaproponowanego przez poprzednie biuro projektowe ██████████). Od tego czasu mijają dwa lata, pojawia się nowa koncepcja i wyłoniona zostaje nowa pracownia architektoniczna do przygotowania projektu modernizacji. Należy zauważyć, że Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał swoją opinię bez wskazanych wytycznych oraz odbył się przetarg nieograniczony, a nie konkurs na przygotowanie koncepcji. Pojawia się pytanie, po co hotel w obiekcie zabytkowym. Jeden z trzech budynków kompleksu będzie zupełnie inny, zostanie odtworzony, a jeżeli zabytek jest w dobrym stanie, to należy go szanować. W maju 2023 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków ponownie wystąpił do Narodowego Instytutu Dziedzictwa o opinię, zawiadamiając jednocześnie, że postępowanie się przedłuży. W tym czasie Stowarzyszenie Miasto Ogród Gliwice zapoznaje się z dokumentacją i zwraca się z prośbą do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, aby nie wydawał decyzji bez drugiej opinii Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Prośba nie została uwzględniona, decyzja pozytywna została wydana. W opinii Narodowego Instytutu Dziedzictwa zostało wskazane, że Radiostacja Gliwice stanowi wąską grupę szczególnych obiektów zabytkowych i wymaga zachowania swoich walorów oraz autentyczności. Projekt modernizacji jest niewspółmierny do charakteru obiektu, który został zlekceważony przez projektantów. Nowa funkcja musi zostać podporządkowana zabytkowi, a nie na odwrót. Stowarzyszenie Miasto Ogród Gliwice złożyło odwołanie od decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgłaszając zastrzeżenia dotyczące narażenia obiektu zabytkowego na zniszczenie poprzez głęboką ingerencję, niszczącą jego autentyczność, oraz niezachowania autentycznego kompleksu zabudowy. Struktura tego obiektu powinna zostać utrzymana. Ówczesny Dyrektor Muzeum w Gliwicach Grzegorz Krawczyk skierował do Stowarzyszenia pismo z prośbą o zaniechanie działań odwoławczych, jednocześnie proponując dyskusję. Jednak procedura została już uruchomiona. Na ten moment nie ma już o czym dyskutować, projekt modernizacji został przygotowany. Takim działaniem zaprzepaszczone zostało 8 lat pracy na rzecz wpisania Radiostacji Gliwice na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Nikt nie wie, jakie są plany wobec substancji zabytkowej. Komisja Edukacji, Kultury i Sportu, której przedstawiona została koncepcja, nie jest gronem fachowców, być może gdyby dysponowała pełną wiedzą na temat projektu, to jej opinia byłaby inna. Stowarzyszenie Miasto Ogród Gliwice podjęło decyzję o wszczęciu działań, które uniemożliwią zrujnowanie obiektu. W dniu 12 września 2023 r. Generalny Konserwator Zabytków stwierdził uchybienia formalne i odesłał sprawę do ponownego procedowania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, następnie zostanie uruchomione badanie zgodności projektu z zasadami poszanowania zabytków. Karta Wenecka (Międzynarodowa Karta Konserwacji i Restauracji Zabytków i Miejsc Zabytkowych) wskazuje jako zasadę ochronę zachowanej materii, ewentualne zmiany powinny być wprowadzane w sposób udokumentowany i widzialny, niedopuszczalna jest imitacja zabytków. Stąd pytanie, czy Radiostacja Gliwice jest na drodze do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO, czy ma być nowym, ładnym, nowoczesnym muzeum? Należy zachować autentyczność substancji zabytkowej, a obok postawić nowoczesny budynek muzealny.

Radny Stanisław Kubit zapytał, jaka jest definicja autentyczności i gdzie jest jej granica z punktu widzenia konserwatora zabytków, a także w jaki sposób mogą zostać przeprowadzone konsultacje społeczne dotyczące projektu modernizacji obiektu zabytkowego, w jaki sposób społeczeństwo może się na ten temat wypowiedzieć.

Przewodnicząca Komisji Krystyna Sowa zgodziła się, że członkowie Komisji nie są fachowcami w branży projektowej i stąd właśnie chęć organizacji takich spotkań, jednak przy założeniu, że ich przedmiotem jest zapoznanie się z aktualnym stanem sprawy.

Radna Katarzyna Kuczyńska-Budka przekazała, że chce poznać opinię dwóch stron, zgodziła się, że członkowie Komisji nie są fachowcami, jednak mogą decydować o tym, czy zaproponowana forma przebudowy Radiostacji Gliwice jest właściwa.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk odniósł się do wskazanego w opinii Narodowego Instytutu Dziedzictwa zarzutu dotyczącego imitacji (nieautentyczności) i zwrócił uwagę, że jesteśmy otoczeni imitacjami, bo czasami nie ma po prostu innej możliwości odtwarzania obiektów zabytkowych (obiektami referencyjnymi

mogą być liczne obiekty architektoniczne np. w Warszawie, Wrocławiu – Dom pod Żółtą Koroną, a nawet gliwickiego rynku, który swój obecny kształt zawdzięcza prof. Franciszkowi Maurerowi). Pojęcie autentyczności i jego interpretowanie zmienia się w czasie, tak samo jak zmienia się pojęcie obiektu zabytkowego, w kontekście na nowo rozumianego dziedzictwa kulturowego. Nośnikiem autentyczności nie jest już li tylko oryginalny budulec, pierwotna materia i funkcja danego obiektu, której wartość często może być znikoma lub niewielka, ale zasadniczego znaczenia nadają owej materii wydarzenia i okoliczności, które przesądzą o jej wyjątkowej wartości. Celem przedsięwzięcia nie jest zatem modernizacja kompleksu urbanistycznego przynależącego do Radiostacji robiona po to, aby wpisać go na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Ma ono przede wszystkim lepiej niż teraz służyć społeczności, nie tylko lokalnej. Wybudowanie obok Radiostacji Gliwice nowoczesnego budynku muzealnego, tak jak proponuje Stowarzyszenie, jest wbrew logice i zasadom UNESCO, które ustanawia tzw. strefę buforową wokół zabytku. Dodał, że jeśli dobrze rozumie, Stowarzyszenie proponuje wyremontowanie zgodnie z ortodoksją konserwatorską trzech budynków przy radiostacji, po czym ich zamknięcie i wybudowanie obok nowego obiektu, w którym będzie działało Muzeum. Jest to kuriozalny, zły pomysł. Opinia Narodowego Instytutu Dziedzictwa skupia się na marginaliach, a nie na istotnym kontekście całości, gdyż gliwicki obiekt funkcjonuje i jest wyjątkowy wyłącznie dzięki wydarzeniom, które miały w nim miejsce 31 sierpnia 1939 r. i późniejszym reinterpretacjom historycznym. Trzy budynki, o których mówi pani [REDAKTOWANE] i inni, nie są ani wyjątkowym, ani też wybitnym przykładem architektury. Były lichą scenografią brutalnej praktyki służb specjalnych III Rzeszy, której ofiarą padł niewinny człowiek, a miała paść także zmanipulowana opinia społeczna na arenie międzynarodowej.

Właściciel pracownik projektowej Nizio Design International przekazał, że wszelkie planowane działania są analizowane, także w kontekście zachowania tkanki zabytkowej. W takich przypadkach zawsze podejmowany jest dialog, aby utrzymać ją i jej charakter w jak największym stopniu. Nieprawdziwy jest zarzut dotyczący rujnowania kompleksu budynków. Ich elewacje będą zachowane, wymienione będą elementy, które tego wymagają (dach, okna), ze względu na ich stan techniczny. Jednocześnie poszukiwane są takie materiały budowlane, które odwzorują charakter budynku, zachowają kształt, kolorystykę, przy zapewnieniu wysokiej jakości. Celem jest utrzymanie duszy obiektu, która jest jej istotą. Służy temu także dbałość o elementy wyposażenia i urządzenia, które są montowane. Konieczne jest także dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, budowa toalet, utworzenie wyjść ewakuacyjnych. Analizowany jest każdy element wykończenia, aby obiekt pozostał autentyczny. Ważne jest, by żył i funkcjonował, także w kontekście oczekiwań odwiedzających, związanych z nowoczesnym charakterem tego rodzaju miejsc. Jednocześnie projektanci zawsze odpowiadają na działania konserwatorskie, w celu zachowania autentyczności. Wymiana stropów jest konieczna, ze względów bezpieczeństwa. Stan fundamentów jest także zły, a wszystkie wymogi bezpieczeństwa muszą zostać spełnione. Wymagana jest stabilność konstrukcyjna budynków, w tym celu wykorzystywane są nowoczesne metody. Projektanci nie pozwalają sobie na nic, co wychodzi poza dozwolone działania konserwatorskie. Konieczne jest zwiększenie wytrzymałości stropów, stąd przeprowadzana będzie ich wymiana. Całościowo ok. 5% tkanki zostanie zmienionej, będzie to istotne dla funkcjonowania tego obiektu. Projekt jest odpowiedzią na zły stan techniczny budynków, architektura obiektu nie zostanie istotnie zmieniona. Ekspozycja muzealna nie ingeruje w tkankę dzięki zastosowaniu rozwiązań multimedialnych. Założeniem projektu jest wprowadzenie narracji uwypuklającej znaczenie historyczne tego obiektu.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk dodał, że poprzez ekspozycję muzealną miasto chce przede wszystkim osadzić Radiostację w szerokim kontekście historycznym, udzielić niezbędnego komentarza po to, aby drewniana wieża żyła jako symbol, a nie tło do robienia selfie przez turystów spędzających przy niej obecnie ledwie kilkanaście minut, lub była traktowana jako gliwicka wieża Eiffela, którą nie jest, nigdy nie była i nie będzie. Jej znaczenie jest inne, równie doniosłe, ale inne.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International przekazał, że wartością dodaną jest część podziemna, a jeśli chodzi o elewację, to tylko 5,71% zostanie

zmienionej. W związku z utworzeniem części podziemnej, kubatura budynków, zabudowa i tkanka pozostają właściwie w niezmienionej formie. Ważne jest także bezpieczeństwo, żaden z budynków nie zostanie wyburzony. Zabudowa historyczna nie będzie zmieniana.

Radna Katarzyna Kuczyńska-Budka zauważyła, że stwierdzono, iż struktura projektu jest odpowiedzią na oczekiwania odwiedzających i zapytała, kiedy zostało przeprowadzone takie badanie. Jednocześnie przygotowanie obiektu do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, toalety i wyjścia ewakuacyjne stanowią tylko jedną stronę projektu.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International odpowiedział, że chodzi przede wszystkim o to, aby obiekt spełniał wymogi bezpieczeństwa.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk odpowiedział, że od wielu lat pracuje w Muzeum w Gliwicach, największą frekwencję ze wszystkich oddziałów muzealnych ma właśnie Radiostacja Gliwice, mimo ogromnych mankamentów wynikających z marnego stanu materii budowlanej. Dodał, że docierają do nich liczne głosy odwiedzających, nie tylko z Polski, ale także z zagranicy. Obowiązkiem instytucji kultury, jaką jest Muzeum w Gliwicach, jest prowadzenie w atrakcyjnej formie edukacji upowszechniającej wiedzę o tym wyjątkowym dla historii Europy miejscu, wyjaśniającej co i dlaczego się tutaj wydarzyło, podawanie współczesnej interpretacji faktów, a nie domysłów. Radiostacja nie może być zabytkiem niemym, pozostawionym samym sobie.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International dodał, że posiada 20-letnie doświadczenie w zakresie przygotowywania obiektów muzealnych (Muzeum Powstania Warszawskiego, Zamek w Lublinie), przeprowadzono wiele analiz dotyczących projektu modernizacji Radiostacji Gliwice, w tym także tych dotyczących przepustowości. Projekt jest efektem wieloletniego doświadczenia oraz przeprowadzonych analiz.

Radna Katarzyna Kuczyńska-Budka zapytała właściciela pracowni projektowej Nizio Design International, ile z projektowanych przez niego obiektów jest wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International odpowiedział, że od lat pracuje z konserwatorami zabytków, nigdy nie robi nic, co jest niezgodne z ich wytycznymi. One zawsze powinny być spełnione. W przypadku tego projektu wytyczne zostały przygotowane i dlatego proces jego przygotowywania był długofalowy.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice przekazała, że zmieniona została cała struktura jednego z obiektów, pozostają tylko zewnętrzne mury, tego dotyczą uwagi Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Tu chodzi także o podejście, współczesny świat wymaga oparcia na konsultacjach społecznych. Narodowy Instytut Dziedzictwa zwraca uwagę, że niszczone jest cała struktura tego obiektu.

Członek Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice dodał, że dyskusja dotyczy zachowania autentyczności materii. Przywołane zostały niewłaściwe obiekty referencyjne, nie mogą nimi być elementy zabudowy Warszawy, gdyż miasto to zostało praktycznie całe zburzone. Właściwym obiektem referencyjnym jest Muzeum Auschwitz-Birkenau, tam zachowywany jest najmniejszy nawet element (np. farby albo kleju). Chodzi o zachowanie autentyczności w tym konkretnym miejscu oraz historii, która za nim idzie. Każda ingerencja zmienia tkankę obiektu. Niedopuszczalne jest „wypruwanie” całego wnętrza budynku.

Radny Stanisław Kubit zauważył, że być może definicja autentyczności nie jest jedna i ogólna i powinna odnosić się do danego obiektu. Być może zakres autentyczności nie został określony w tym obiekcie.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk dodał, że trudno jest zdefiniować pojęcie autentyczności, gdyż ono się zmienia w ujęciu nie tylko samego UNESCO, czy ICOMOS, ale także teorii konserwacji, która od kilkadziesiątu już lat porzuca skostniałe i nieadekwatne do realiów współczesnych definicje wypracowane w tym zakresie jeszcze w wieku XIX.

Architekt pracowni projektowej Nizio Design International zauważył, że sposób postępowania dotyczący jednego z budynków (wymiana stropów) jest wynikiem jego stanu

technicznego. Już poprzednie biuro projektowe stwierdziło, że nośność stropów wyklucza go z użytkowania. Trzeba jasno powiedzieć, że budynki te wymagają napraw, kondycja ich jest dużo gorsza, niż wskazuje na to ich stan wizualny.

Radna Agnieszka Filipkowska zwróciła się z zapytaniem do członków Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice, jaki mają pomysł na budynki znajdujące się w kompleksie Radiostacji Gliwice, co powinno się z nimi stać. Zaproponowano postawienie obok nowoczesnego budynku muzealnego, a co z historyczną zabudową, czy proponowany jest tylko ich remont, aby się nie zawaliły, i pozostawienie ich po prostu, aby stały jako autentyczne obiekty.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice odpowiedziała, że Stowarzyszenie nie jest upoważnione do wymyślania koncepcji projektowej. Konieczna jest dyskusja ze specjalistami, obiekt jest wyjątkowy i należy się w wyjątkowy sposób nim zająć. Musi zostać dostosowany do potrzeb i wymogów bezpieczeństwa, ale to nie oznacza, że trzeba zmieniać całą jego strukturę. Wielu specjalistów zwraca uwagę na niepoprawność takiego działania. A projektanci z pracowni projektowej oraz Dyrektor Krawczyk czują się jedynymi specjalistami w tym zakresie. Powinien odbyć się konkurs architektoniczny na przygotowanie projektu modernizacji Radiostacji Gliwice.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk odpowiedział, że odstąpiono od pierwotnego zamiaru organizacji konkursu, gdyż Stowarzyszenie Architektów Polskich rościło sobie wyłączne prawo do wyboru zwycięskiej koncepcji, a więc nie mógł decydować o tym inwestor, czyli ten kto płaci, a dodatkowo koszt organizacji takiego konkursu był przesadnie wysoki. Do przetargu nieograniczonego mógł przecież przystąpić każdy. Jednak żadna z gliwickich pracowni nie była nim, o dziwo, zainteresowana. Zaplanowane przez Muzeum działania w Radiostacji, uwzględnione w projekcie, są absolutnie niezbędne. Aby prowadzić instytucję muzealną, konieczne jest przygotowanie racjonalnego i zgodnego z duchem miejsca programu funkcjonalno-użytkowego, i żeby móc go zrealizować, trzeba dysponować odpowiednimi warunkami (zaplecze sanitarne, przestrzenie recepcyjne, szatnie, pracownie edukacyjne, itd.) Jest to odpowiedź na współczesne potrzeby i oczekiwania społeczne względem obiektów dziedzictwa kulturowego. Inwestor, którym jest Muzeum, a więc nie podmiot przypadkowy, lecz instytucja wyspecjalizowana w ochronie i upowszechnianiu dziedzictwa kulturowego, przygotował najlepszy z możliwych program działania oddziału Radiostacja, który będzie wykonany z poszanowaniem materii, jednak najważniejszym celem jest opowiedzenie historii, która wydarzyła się w tym miejscu, która przesądziła o tym, że budzi ona nadal szerokie zainteresowanie.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice zwróciła uwagę na istnienie wymogów funkcjonalnych i konserwatorskich, które są istotne podczas przeprowadzania konkursów. Problem jest w tym, że zabudowę dostosowuje się do funkcji, a nie na odwrót.

Architekt pracowni projektowej Nizio Design International zapytał, dlaczego wcześniej Stowarzyszenie nie przedstawiło swoich zastrzeżeń i argumentów. Teraz projekt jest wykonany, a cała procedura została wstrzymana.

Pracownik Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach powrócił do tematu obiektu referencyjnego i wskazał, że dobrym przykładem jest obiekt w Górnych Łużycach. Jest to filia radiostacji, która była czynna do 2013 r., a aktualnie jest ruiną. W przypadku Radiostacji Gliwice należy zauważyć, że nie jest to przykład wybitnej architektury. Chodzi o to, co się tam wydarzyło w 1939 r.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk zauważył, że jeśli już powoływać się na Muzeum Auschwitz-Birkenau, należy przede wszystkim pamiętać, że niebywałej wartości tamtemu straszemu miejscu nadały wyłącznie katastrofalne wydarzenia. Zupełnie nieistotnym jest budulec, czy też architektoniczna forma obozowych baraków, komór gazowych, czy cel śmierci. Istotnym dla naszej cywilizacji jest jedynie owo niematerialne, negatywne dziedzictwo Auschwitz – wezwanie do obowiązku pamiętania o horrenndum zgotowanym tam ludziom przez ludzi. To był jedyny i wystarczający argument w bodaj 1976 roku, podniesiony przez prof. Pawłowskiego podczas procedury

wpisu tego obiektu na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Nie chodziło w ogóle o tkanę materialną, ale niematerialną. Tak samo, jak jest w przypadku Radiostacji.

Radna Agnieszka Filipkowska przekazała, że nie zna kraju, w którym obiekty muzealne są tak źle dostosowane pod kątem dostępności, jak w Polsce. Jeżeli sama miałaby wziąć pod uwagę dostępność lub wartości konserwatorskie, to postawi na dostępność. **Radna Agnieszka Filipkowska** poinformowała, że jej zdaniem jest ona ważniejsza i to przeważa, że popiera przedstawiony projekt modernizacji Radiostacji Gliwice.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice odpowiedziała, że nikt nie mówi, że tego obiektu nie da się zaadaptować. Obiekty takie muszą spełniać wymogi dostępności. Stowarzyszenie złożyło protest w oparciu o opinię Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Nie ma sensu twierdzenie, że nie można się z nimi dogadać. Stowarzyszenie przedstawiło swoje argumenty dopiero w momencie, kiedy zaczęło być głośno o projekcie, wcześniej nie było o nim informacji.

Radny Stanisław Kubit przekazał, że proponowany projekt nie zmienia charakteru tego obiektu, podkreśla jego funkcję i wartość historyczną.

Radny Adam Michczyński przekazał, że idąc na posiedzenie Komisji uważał, że racja spoczywa po stronie Stowarzyszenia Miasto Ogród, że realizacja projektu modernizacji Radiostacji Gliwice uniemożliwi wpisanie jej na listę dziedzictwa światowego UNESCO, a to prestiż dla miasta. Jednak odpowiedź Stowarzyszenia na pytanie radnej Agnieszki Filipkowskiej, co proponują w zamian, która brzmiała, że nie posiadają własnej koncepcji, zmieniła jego zdanie. Jeżeli występuje się z akcją blokującą realizację inicjatywy, to powinno się dysponować alternatywnym pomysłem. **Radny Adam Michczyński** dodał, że dla niego Radiostacja Gliwice jest także zabytkiem techniki, nie tylko historii. Problem rozbija się właściwie o dwa budynki, w zamian nie ma żadnej propozycji, a to duży brak i zmniejsza wiarygodność Stowarzyszenia.

Mieszkanca Gliwic przekazała, że problemem jest brak realizacji partycypacji społecznej, nie przeprowadzono żadnych konsultacji społecznych dotyczących tej sprawy, które odbyłyby się bez napięcia, bez blokady kreatywności. To byłyby okoliczności, które sprzyjałyby znalezieniu dobrego rozwiązania. Jeżeli obiekt ma służyć społeczności lokalnej, to dlaczego nie przeprowadzono w tym zakresie żadnego badania. Przyjmuje się, że istnieje metoda „badanie przez projektowanie” i wtedy może powstać pewien pomysł, a społeczeństwu oddaje się go pod dyskusję. Można powołać w tym celu ciała społeczne. A tu jest mowa o obiekcie, który może zaznaczyć obecność Gliwic na mapie świata. Dlaczego dopiero teraz uruchomiła się dyskusja? Dlaczego brakuje dyskusji społecznej w Gliwicach? Być może teraz jest jednak dobry moment, aby ją uruchomić, aby mieszkańcy odbierali projekt modernizacji tego obiektu jako wspólnie wypracowaną koncepcję. Takie są głosy z zewnątrz. Modernizacja Radiostacji Gliwice nie może być prywatną inicjatywą Dyrektora Krawczyka, który nie wie, co się dzieje w mieście i co myślą mieszkańcy.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk odpowiedział, że ma dobre nastawienie, a mieszkanka rości sobie nieuprawnione pretensje do bycia wyłącznie dobrze poinformowaną o tym, jaka jest opinia publiczna, a przy tym imputuje, że on sam o niej nic nie wie, gdyż nie wie co się dzieje w mieście, nie dysponuje odpowiednią wiedzą dla przedmiotu sprawy. Tymczasem sam nie zauważył, by mieszkanka kiedykolwiek przebywała w muzeum i interesowała się wcześniej tym, co się w nim dzieje. Ten projekt to efekt prac trwających 8 lat, w które były zaangażowane osoby o wysokich kompetencjach zawodowych. Być może pewne środowiska, które teraz wyrażają rozmaite obawy, powinny być w tym czasie bardziej aktywne. Samorządowa instytucja kultury, jaką jest gliwickie Muzeum, dysponuje swego rodzaju mandatem społecznym, gdyż powierzono mu taki a nie inny zakres działań statutowych, obdarzono zaufaniem, że w pełni profesjonalnie i kompetentnie się z niego wywiąże. Muzeum nie ma i nigdy nie miało problemu w zapraszaniu do udziału w swych pracach zainteresowanych osób.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International przekazał, że projekt uwzględnia realizację funkcji muzealnych, zgodnie z przekazanymi wytycznymi. Zadanie to zostało zrealizowane.

Mieszkancka Gliwic przekazała, że nie chce przekreślać tego, co zostało wykonane. Aktualnie wytworzyło się napięcie i warto z niego skorzystać. Zarzuty nie są skierowane do pracowni projektowej.

Radna Katarzyna Kuczyńska-Budka przekazała, że jej zdaniem dyrektor nie dysponuje mandatem społecznym. Jednocześnie zapytała, czy Radiostacja podlega pod Teatr w Gliwicach.

Mieszkancka Gliwic poinformowała, że zawodowo projektuje systemy informatyczne i dostaje wytyczne, wg nich przygotowuje wersje demonstracyjne, które stanowią początek dyskusji i tak miałyby być z projektem.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International dodał, że istotna jest narracja historyczna w tym obiekcie i ją chcą uwypuklić. To wymaga zastosowania pewnych rozwiązań funkcjonalnych. To podstawa.

Radna Katarzyna Kuczyńska-Budka przekazała, że ma wątpliwości, że modernizacja jest potrzebna i muzeum powinno spełniać określone funkcje, ale , chodzi o to, że pojawia się obawa, że realizacja projektu będzie stanowić przeszkodę na drodze wpisu na listę dziedzictwa światowego UNESCO i pojawia się pytanie, czy taka ingerencja, właściwie w jeden budynek, jest konieczna, by uzyskać ten sam lub podobny efekt.

Pracownik Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach poinformował, że na Śląsku znajduje się jeden obiekt, który jest wpisany na listę UNESCO, jest to Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach. W tym obiekcie nie ma praktycznie żadnej historycznej infrastruktury, ani zewnętrznej, ani wewnętrznej.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice odpowiedziała, że obiekt ten został wpisany na listę UNESCO zupełnie z innego powodu, a tu mowa o obiekcie, który powstał prawie 100 lat temu.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk odpowiedział, że w przypadku Radiostacji Gliwice mowa jest o priorytecie szóstym UNESCO, a nie piątym. Takich obiektów jest na liście UNESCO niewiele, to znaczy wpisywanych na listę nie ze względu na unikatowe walory materialne, ale na wydarzenia istotne dla historycznej pamięci ludzkości. To jedyna szansa dla naszego obiektu – kontekst historyczny. A nie takie, czy inne przeszklenia okien, taka czy inna dachówka, rodzaj parkietu pod linoleum, czy szafki kuchenne, nad którymi pochyliła się specjalistka z Narodowego Instytutu Dziedzictwa, która zaprezentowała dogmatyzm konserwatorski w najgorszym możliwym wydaniu.

Mieszkancka Gliwic dodała, że ma nadzieję, że ten przypadek zmieni sposób działania w mieście. Niezadowolone dotyczy tego, że nie dopuszcza się do głosu mieszkańców.

Właściciel pracowni projektowej Nizio Design International przekazał, że dla niego było jasne, jaką funkcję ma spełniać ten budynek. Jest to funkcja edukacyjna, to jego esencja i nie ma tu pola do dyskusji.

Prezes Stowarzyszenia Miasto Ogród Gliwice przekazała, że brak tu zrozumienia, bo mowa jest o detalach, jest pytanie, czy realizacja projektu ma przebiegać tak, jak zostało to zaproponowane. Pierwsza opinia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków była negatywna, a Dyrektor Krawczyk postawił go "pod ścianą". Pytanie, czy przebudowa musi być destrukcyjna dla tego jednego budynku, czy nie lepiej zbudować obok nowoczesny obiekt muzealny, a stary dostosować do innej funkcji.

Radny Łukasz Chmielewski zapytał o koszt całej inwestycji i skąd mają pochodzić środki na jej realizację.

Dyrektor Teatru Miejskiego w Gliwicach Grzegorz Krawczyk odpowiedział, że kosztorys inwestorski przewiduje kwotę 70 ml zł, w 79% środki mają pochodzić z programu FENiKS. Szansa, jaką dał pierwszy nabór wniosków, nie została wykorzystana z powodu złożonego przez Stowarzyszenie Miasto Ogród Gliwice odwołania od decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w kolejnej edycji będzie dużo więcej chętnych. Niewykorzystane szanse się mszczą.

Brak kolejnych pytań i uwag ze strony członków Komisji.

Ad 3) Sprawy bieżące.

Komisja zapoznała się z następującymi dokumentami:

- a) Prośba o wyznaczenie przedstawiciela Rady Miasta Gliwice do składu komisji konkursowej, która dokona oceny prac złożonych w ramach konkursu Prezydenta Miasta Gliwice na najlepszą pracę dyplomową dotyczącą Gliwic (w aktach sprawy **BR.0012.16.20.2023**).

Przewodnicząca Komisji Krystyna Sowa zaproponowała swoją kandydaturę i zapytała, kto z członków Komisji jest za jej poparciem.

Wynik głosowania: **6 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się**. Komisja wytypowała **Krystynę Sowę** do składu komisji konkursowej, która dokona oceny prac złożonych w ramach konkursu Prezydenta Miasta Gliwice na najlepszą pracę dyplomową dotyczącą Gliwic.

- b) Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2022/2023 (w zał.) – Komisja przyjęła do wiadomości.
- c) Zestawienie skarg, wniosków i petycji za III kwartał 2023 r. (w zał.) – Komisja przyjęła do wiadomości.
- d) Odpowiedź Zastępcy Prezydenta Miasta w sprawie oceny aplikacji GAMA (w aktach sprawy **BR.0012.16.18.2023**) – Komisja przyjęła do wiadomości.
- e) Pismo Dyrektora Muzeum w Gliwicach w sprawie możliwości odbycia wizji lokalnej w Radiostacji Gliwice (w aktach sprawy **BR.0012.16.14.2023**) – Komisja przyjęła do wiadomości.
- f) Odpowiedź Zastępcy Prezydenta Miasta w sprawie wielkoformatowych murali (w zał.) – Komisja przyjęła do wiadomości i w 2024 r. powróci do tematu.
- g) Informacja w sprawie wykorzystania środków w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli (w aktach sprawy **BR.0012.16.17.2023**) – Komisja przyjęła do wiadomości.
- h) Materiały dotyczące projektu modernizacji Radiostacji Gliwice przekazane przez Dyrektora Muzeum w Gliwicach oraz radną Katarzynę Kuczyńską-Budkę (w aktach sprawy **BR.0012.16.14.2023**) – Komisja przyjęła do wiadomości.

(***)

Kolejne posiedzenie Komisji odbędzie się **14 listopada 2023 r., godz. 15.30**; tematyka posiedzenia: druki sesyjne; sprawy bieżące.

Na tym zakończono posiedzenie Komisji.

Protokołowała

(-) Katarzyna Golonka

Przewodnicząca Komisji
Edukacji, Kultury i Sportu

(-) Krystyna Sowa